

Előfizetési árak:

Egész évre... 10— K
Fél évre... 5— K
Negyed évre... 2-50 K
Egyes szám ára 10 fillér.
Megjelenik szerdán és szombaton.

BAJA

Kiadóhivatal
Kazal József könyvnyomdája, ahol
előzetések és hirdetések felvétel-
nek: Telefon 45.
Szerkesztőség
Baja, Eötvös József-utca 2. szám.
Telefon 116.

Feloldó szerkesztő
és lapfajlagos: **Meskö Zoltán.**

Magyar ipar és magyar gazdák.

Mind gyakrabban esik szó mostanában agrárizmusról, merkantilizmusról és nagyon sokan úgy fogják fel e jelszavakat, mint amelyek egymásnak ellentései, mint amelyek egymás mellett még sem férhetnének, amelyek egymást tönkretenni, lerombolni akarják. Pedig e tekintetben nagy a tévedés. Az igazi agrárista a tisztességes ipart, a tisztességes kereskedelmet soha se tekintette ellentéteinek és soha se is magát a merkantilizmust, hanem annak a tulkapásait őstorozta. Az agrárista jól tudja azt, hogy Magyarország naggyá és gazdaggá csak akkor lehet, ha azok a nyers anyagok, amelyeket termel, itt bent nyernek feldolgozást és fogyasztást s megszűnik az az anomália, hogy nyersterményeinket olcsón elviszik a külföldre s feldolgozott állapotban sokszor tízszeres áron hozzák vissza.

Abból a közel ezermilliónyi behozatalból 50—75 százalék tisztán munkabérekre esik. Elköpzelhető tehát, ha e retenelesen nagy összegnek csak fele is magyar honos magyar munkásoknak birtokába jutna, mennyivel nagyobb lenne azok fogyasztási képessége, mennyivel több liszt, hus, zöldség fogyna el az ország határain belül. Elérkeznek mindjárt az idő, amidőn nyersterményeinkkel nem volnánk rántatva a kül-

földre, mert idebent nyernének azok piacot s elfogyasztást, elérkeznek a külön vámterület ideje is, amikor nyugodt-n mehetnének abba bele, mert kivitt feltelegünk nem, vagy csak jelentéktelen lenne.

Valóban megfoghatatlan az, hogy nekünk agrikulturnak nemcsak a szorosabb értelemben vett gyáripari behozatalunk mily óriási, de nyers terményeinkben is milyen jelentékeny. Alig hihető — pedig úgy van — hogy gyümölcsből s gyümölcskonzervekből 34 millió korona értékűt hozunk be, pedig külön gyümölcsöket termelünk s Kecskeméten, Rimaszombatban elsőrendű gyümölcskonzerváló gyáraink is vannak. Hántoló mindaink borsoszücsücsücsük 98,6 % a külföldről kerül hozzánk; borból 15 millió korona árát, szőlőből 15 millió métermázsát, sertésarut 2,8 millió korona értékűt hozunk be. Arról meg jobb nem is beszélünk, hogy gépekért, vászonruháért, ruhafélékértkülönösen pedig régi pipere cikkekért mily óriási összegek mennek külföldre, holott, ha léteznék is ilyen anyagokat készítő gyárak az országban, azok terményeiket nem képesek itt értékesíteni, hanem előbb kénytelenek azt elvinni külföldre, hogy aztán az ottani gyáros nagy haszonnal hozza azt vissza. Egy magyarországi kegyeláros kiűnő

minőségű kékét készít, anyagát Londonba viszi ki s egy ottani gyár cége alatt hozza vissza s adja el természetesen kétszeres áron.

S miért van ez így? Mert mi magyarok vagy nem tudjuk felfogni helyzetünket, a magyar ipar terjedésének jelentőségét, vagy csak álhazafiság van bennünk. Nálunk a hazafiság a nagyhangon való politizálásban nyilvánult, amiből astán senkinek semmiféle haszna nincsen, nem pedig közgazdasági helyzetünk tanulmányozásában és ösmeretében, amely ösmeretek pedig parancsolólag kiáltják: hogy minden magyar embernek csak magyar ipari termékekkel szabad használnia.

Az egyének nem szabad annyira önzőnek lenni, hogy csak saját személyére gondoljon s egyébbel se törődjön, ha jól megy a sorsa. Egy Családnak kell tekinteni az egész magyar nemzetet s szívvél lélekkel arra kell törekednie, hogy ezen családnak minden tagjának jó sorsa legyen, mert csak így melegedik, gazdagodik az egész lúz hely. Ennek pedig mulhatatlan kelleke, hogy egyrészt a földmivelő sokat termeljen s azt jól értékesítse, másrészt pedig, hogy ne sok pénzzel adózzon ipari termékekért a külföldnek, hanem hogy az a pénz is idebent maradjon az országban,

emelve annak fogyasztóképeségét, az egésznek vagyonosodását.

Városi közgyűlés.

Baja város törvényhatósági bizottsága 1914. évi febr. hó 27-ik napján d. u. 3 órákor rendes közgyűlést tart. A Tárgysorozat fontosabb pontjai ezek:

Polgármester időszaki jelentése a közigazgatás állapotáról. (Főjegyző)

A m. kir. Bűntudományi miniszter úrnak leirata az aszfaltjárda fektetési szabályrendelet ügyében. (Gazdasági tanácsnok.)

Ugyanannak leirata az aszfaltjárda fektetési szabályrendelet ügyében. (Gazd. tanácsnok.)

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak leirata a bajai vasúti hid balparti hídfője és a Sugovica torkolata közötti dunai rakodón a közlekedés céljára szükséges műút kiépítéséhez való hozzájárulás tárgyában. (Gazd. tanácsnok.)

A városi tanács javaslata a birtokváltási díjnak 1% -ról 1 1/2% -ra való felemelése iránt. (Főjegyző.)

Ugyanannak javaslata a városi nyugdíjszabályzatnak a viszonyosság elvénél fogva az 1912. évi LXXV. t. cikkel összhangba hozatala iránt.

Ugyanannak előterjesztése a városi polgári iskola II. osztályának párhuzamosítása ügyében. (Gazd. tan.)

Ugyanannak előterjesztése a katonavárosi, illetve a kiscsávolyi állami ovoda céljára bérlendő helyiségekre beérkezett ajánlatok tárgyában. (Gazd. tanácsnok.)

Szőlősgazdák,

kik gyümölcsfaikat még idejekorán meg akarják menteni a vér- és palstetvek, a fa- és keregszú, a mohók és zuzmók, továbbá a rakbetegség által okozott pusztításoktól, permetezzenek még

lehetőleg hajtás előtt **DENDRIN**

gyümölcsfa-karbolineummal, mely az eddig szerzett tapasztalatok szerint az említett betegségek ellen a legkételetesebb védelmet nyújtja.

Egyedárusító: **Drescher Gyula Baja.**

tanfelügyelőség átirata az ovodákak és gyermeknehelyeknek állami kezelésbe leendő átvétele ügyében. (Gazd. tan.)

Az I. aljegyzői állásnak, esetleg üresedésbe jövő egyéb tisztviselői, végzés- és kezelőtiszt állásoknak választás útján való betöltése. (Főjegyző.)

A temesvári m. kir. posta- és távirtdaigazgatóság átirata a Bárány vendéglő, a római kath. kántorak és a Grünhut-féle ház telkének megvétele tárgyában. (Gazd. tan.)

Dr. Monostori Gyula bizottsági tagnak indítványa a választókerület képviselősége tárgyában az országgyűlés képviselőházához beérkezett törvényjavaslattal a bajai választókerületre vonatkozó részének megváltoztatása ügyében. (Főjegyző.)

Timusz Antal és társai mint megbízottaknak kérvénye a munkanélküliek részére közmunka és illete pénzbeli segélyek nyújtása iránt. (Gazd. tan.)

Dr. Nyíraty János és Reich Vilmos bizottsági tagoknak indítványa az állami polg. leányiskola és internátus szervezésére vonatkozó miniszteri leirattal a legközelebbi közgyűlés napirendjére leendő kitűzése iránt. (Gazd. tan.)

A polgári közösi iskolázás előterjesztése a városi polgári iskola épületének kibővítése iránt. (Gazd. tan.)

The Neufchatel Asphalte Company Limited vállalkozó cég ajánlata gyalogjárdaik helyreállítása ügyében. (Gazd. tan.)

A bajai nyomdatulajdonosok kérvénye a városi nyomtatványok felémelése iránt. (Gazd. tan.)

Tündérlak Magyarhonban.

(A Katolikus Legényegylet farsangi bálja.)

A Kath. Legényegyletnek vasárnap este forró estéje volt: taps, virág, közönség — minden óriási számban. A reggeli tartó táncot Szentpéteri Zsigmondnak — Tündérlak Magyarhonban c. népszimnű előzte meg.

A darab maga egy ismerős, a régi időkben sokszor színré hozott népszimnű, amelyet azonban erre az alkalomra át lehetett volna egy kissé gyurni, akkor talán semmi sem maradt volna benne, ami a fület itt-ott sérthette.

A darab valamennyi szereplője szépen játszott. Hogy egyesekről mégis külön is meg akarunk emlékezni: ezt kedves kötelességünknek ismerjük.

Végzetlenül kedves, jól összejátszó pár volt a két főszereplő: Martincovics Ilonka és Szigeti Lajos. A fiatal leányka most lépett föl életében először a nagy nyilvánosság előtt, de ez első szereplése után is meg merjük jósolni, hogy a természetéből kisugárzó bájoság, közvetlen játé-

kanak kedvessége és szép hangja rövidesen a bajai műkedvelői gárda legünnepeltebb, legkeresettebb tagjává tesz. — Szigeti Lajos régi jó ismerősünk. Mióta először láttuk játszani, napról-napra csak nőtt előttünk. Finom egyénisége színpadi alakításában is mindig érvényesül. Sosem túloz és mindig találó. Ertelmes, kifejező beszédmodora, színpadi otthonossága, kellemesen csengő hangja a mostan szerepelni szokott fiatal emberek között az első helyet biztosítja neki. Erre a kedves, szépen összetanult és jól összejátszó fiatal párra sokáig fogunk gondolni.

Vámházy tábornok szerepe Bogdán Mihálynak jutott. Bogdán ezt a szerepét is körülzománcolta jó tulajdonságainak, humorának bőséges készletéből. Nyugodt, biztos föllépést, disztinált beszédet élveztünk.

Szereplése egyébként ment volt minden feltűnési viszketgetől. Leányai: Vujkovic Irma és Dodek Ilona a színpad deszkáin nem ismeretlenek, sok szép emléke elveneredhetett föl bennük vasárnap este. Mostani alakításukat is sikereik közé számíthatják. Fiai: Turgyoni László és Varga József szintén jól érvényesültek. A közösi előjáróság méltóképpen volt képviselve. A bíró, kinek nevét a színpad egészen kifejejtette, Humm Ferenc volt. Szózatos beszédjéből, öregesen meghiggadt cselekvéseiből kitetszett, hogy csakugyan őbenne, az ő fejében gyülemllett össze az egész falu tudománya. És dicséretére legyen mondva, hogy ezt a tudományt a népszimnű tónusához mérten szépen, okosan fel is aprózta. Méltó társai voltak Hanak és Tóth esküdték feleségeikkel együtt.

A falu teljes képéhez még oda kell gondolni a kisbíró is. Olyan elmaradhatatlan ez, mint a pipánál a kukac. És a t. kupaktanácost László Károly kisbíró illően fel is egészítette. Megint elemében volt. Jóízű, eleven, ötletes, ahogyan már megszoktuk. Szerepe azonban olyan kicsiny volt, hogy tulzásokba se eshetett. És ez szerencséjére legyen mondva.

A kántor megkritizálására külön fejezetet kell nyitnunk. Timpauer Jenő remekelt. Nehez volt a szerepe, de szorgalma, veleszületett készsége minden akadályon átgépette. Ezt a szerepet ilyen ügyességgel minden huszadik ember se alakíthatna volna úgy, ahogyan Timpauer Jenő megcsélelte. Méltán büszke lehet rá. (A verseit azonban ne adják ki, mert azok emészthetetlenek voltak. *Szedő*.) Két kis tanítványa aranyos volt.

Még egy szót a tündérekéről. Szépek voltak, jól táncoltak, sok tapsot kaptak. Mesterük gratulálhat magának.

A zenei rész Németh Ignácot dicsérte, a rendezés nehéz munkáját pedig László Károly végezte avatott kezzel. Övék a siker, az elismerés egy nagy része.

Liceális előadások.

A bajai liceális bizottság vasárnapra a következő programot állította össze:

A *tanügyi iskolában* előadó: Bokán György. Témája: Népművelés és vallásosság.

Az *alsóvárosban* Haut István tart előadást az 1848—49 szabadságharcról.

Vöröskeresztben Lázár János beszél a Kurucokról. (Vetített képek.)

Szentjánosban Olácsy György lesz az előadó. Targyal a hazialiotokat választotta.

A *főgyűlésben* Székely Károly tart előadást földünk gömbölyűségéről és fogsárról.

A *felsővárosban* Gauder István beszél a gyermektünetekről.

A *ker. Olvasókörben* az ősi kurucok feszke lesz a téma. A vetített képeket magyarulza Böhm Jenő.

A *filkészedben* Jankulov Boriszláv lesz az előadó. Témája: Az európai műveltség faji és eszmei vonatkozásai. Előadásaelőtt és után az intézet ének- és zenekara szerepel.

Széchenyi-bál.

Kedves Szerkesztő Úr enged meg, hogy egy levelben számoljak be az ünnepély lefolyásáról, így legalább nem fog ismétlődni az őszinte kritikák niatti multikori támadás.

Hanem hogy számát össze ne keverjem, a lefolyt egymásutánban haladok s Bellosics igazgató megnyitó beszédjével kezdem meg beszámolómat. Annai tapasztalatból szerzett tudással, gondolataim mélyen átérző szónoki hévvel beszélt, hogy megerősödött bennünk az a tudat, miszerint Bellosics a falunak, a falu népének és kulturájának nemcsak szavakban de tettekben is mindenkor kész harcosa. Bátran elmerem mondani, hogy oly őszinte, meleg tapsban kevés ember részült.

Zeneszám következett.

A tanítóképző fiatal zenetanára, Kleisner gyönyörködtette művészi zongorajátékával a közönséget. Tudod, hogy Kleisner völegény? Ma csak azért kérdezem, mert ott hordja a jegygyűrűjét, ahol mi öreg férfiek szoktuk néha — a mellényzsebben. Hja! ilyen a mai fiatalság!

És most következett az ünnepély fénypontja, dr. Czettler Jenő beszéde. Hogy mennyire le tudta bíncselni halgatóságát figyelmét, misem bizonyítja jobban, minthogy a bajai publikumnál már egész szokássá

vált hangos diskurálás, nevelgetés is szünetelt. Ez pedig nagy szó! Sokan azt hiszik, hogy Czettler erre a gyönyörű beszédjére Isten tudja meddig készült? Pedig hát nekem megsgugom, hogy az egész rögtönzött volt. Világért sem azért, mintha nem tartotta volna érdemesnek a készülést, hanem mert Bellosics, mivel az ő gondolatjai világságilag összeforrtak, megnyitójában jérést elmondta azt, amire Czettler készült. Így esett aztán meg, hogy rögtönöznie kellett. Ezt azonban annyira megszokta az öreg, (így nevezzük magunk között) hogy egy cseppet sem jött zavarba s beszéde után percigki tartó ünneplésben részesítette a közönséget.

Dr. Beró Jenő saját szerzeményű aktuális verseit olvasta fel, melyekkel nagyon sok megérdemelt tapsot aratott. Hanem tudod, hogy mese alak ez a fiú? A két év előtti Széchenyi-bálon három leányunk vallott szerelmet és ígért házasságot. Természetes tehát, ha szívdobogva várta megjelenését a táncteremben. Es tudod mit tett a szerencsétlen? Mindháromnak bemutatkozott. Csak mikor jobban szemügyre vette őket, kezdett világosság derengeni emlékezetében s lassan kialakult előtte a való. Elkeseredésében egy bajai Széchenyista felesége mellé szegődött s egész éjjel üldözte — nézvickekkel! Végre is úgy kellett megszökni előle. Egyébként igen jó fiú s nem lehet rá panasza, mert a reggeli vonatindulásig szakadatlanul táncolt.

Kiss Á. József gondokba játékát kísérté Karig Emil zongorán. Az ő — tulzás nélkül mondhatom — művészi játékukat már te is hallottad s így bővebben nem is emlékezem meg. Hanem hogy ez a Kiss menyinyire át tudja érezni a gondokba játékot, bizonyítja, hogy a hétfői szabadkai hangversenyen Czalsz Pabló játéka alatt nem győzte a könnyeit törölgetni. Az ilyenekből lesz az igazi művész.

No végre eljutottam az utolsó számhoz, a titkos szerző párljelentéhez, melyet „öten” adtak elő. Senki sem sejtette a szerzőt, de mikor Boros Margitka lágyan csengő kedves hangján beszélni kezdett és beszélt és elmúlt már két perc, három perc és még mindig beszélt, akkor mintegy varázslátszerű mindenkinél az a gondolat villant meg az agyában, „ezt Boróczy írta”. De egy másik tény is amellett bizonyított. Azok a kedves, szép gondolatok, melyek egymást érik a kis darabban, csak egy oly ideális lélekben fogalmazhattak meg, mint Boróczyé. És a szerző csakugyan ő volt, (na meg a darabban előforduló rendőri is) kit lelkesen éljenzett a közönség. Boros Margitka és Krisztyán Leó nehéz szerepüket bámulatos ügyességgel játszották meg. Sok tapsot kaptak és Boros Margitka ezenkívül

Minden izlésnek megfelelő
CSINOS **DIVATOS**
fényképeket

ugyszintén

fényképnagyításokat

KÉSZIT

Nesselroth Bernát fényképész

Baja, Szent István-tér II-ik szám.

(Fischer-ház.)

Fränkl Ignác
 BAJA, Budapesti-ut 15.

Ajánlja dus raktárát elsőrendű

varró-, kötőgép-, kerékpárok- és grammofonokból, valamint mindezek alkatrészeiből.

J a v i t á s o k

szakszerű műhelyemben a legjutányosabban eszközöltelek.

➤ Kedvező fizetési feltételek! ➤

Papir- és írószer-kereskedés

■ **KÖNYVNYOMDA** ■

KAZAL JÓZSEF - BAJA

Telefon 45

Vörösmarty Mihály-utca 6

Telefon 45

Könyvnyomdai munkák készítése a legizlésesebb kivitelben. Ügyvédi és községi nyomtatványraktár

Felvétetik egy fiu

tanulóul

Kazal József könyvnyomdájában.

**Hazai Általános Biztosító
 Részvény-Társaság.**

A társaság elvállal biztosításokat tűz- és jégkárok ellen (a villámcsapás által okozott tűzkárokat is megtéríti). A biztosítás egyéb ágazataiban is a közönség rendelkezésére áll. Díjtételei olcsók és előnyösek, kárait gyorsan és méltányosan rendezzi, ügyfeleinek érdekeit minden tekintetben megóvjá.

Kötvénykiállító feügynökség: B A J A.

(Városi bérház.)